

A large yellow sun with triangular rays is positioned in the upper right quadrant of the slide. Three white, fluffy clouds are scattered across the light blue sky background.

PŘÍRODA

A smaller yellow sun with triangular rays is located to the left of the subtitle text.

ZVÍŘATA A ROSTLINY

ZVÍŘATA

1. Labuť černá

Je celá černá s bílými letkami a červeným zobákem s příčným bílým pruhem. Obě pohlaví jsou si velmi podobná, samci bývají pouze o něco větší. Mladí ptáci jsou hnědošedí. Při vyrušení a obraně teritoria vydává syčivé zvuky a mává křídly. V letu a klidné poloze u ní můžeme také často zaslechnout výrazný a daleko slyšitelný hlas.

2. Ježek západní

Je jeden ze dvou druhů ježků žijících na území ČR. Vyskytuje se na téměř celém území ČR mimo větší část západních Čech.

3. Babočka admirál

Tento motýl je rozšířen v téměř celé Evropě, severní Americe, Asii a severní Africe. Vyskytuje se převážně v teplejších oblastech, ale v létě migruje i dále na sever. Poměrně velký motýl s rozpětím křídel okolo 5–6 cm charakteristického zbarvení.

4. Babočka paví oko

Svoje druhové jméno dostal podle výrazně zbarvených skvrn, které se nacházejí na jeho křídlech. V současnosti není babočka paví oko na území Česka řazena mezi ohrožené druhy a je po celém území státu hojně rozšířena. Řadí se mezi nejznámější a nejhojnější motýly na území státu.

5. Čmelák zemní

V České republice patří mezi chráněné druhy. Patří mezi první jarní opylovače. Opyluje ovocné stromy, patří k důležitým opylovačům jetelových kultur.

6. Motýlice lesklá

Je dlouhá 35-40 mm a rozpětí jejích křídel činí asi 60-70 mm. Vyskytuje se v blízkosti čistých proudících vod s vysokým obsahem kyslíku. Má modrozelené, kovově lesklé štíhlé tělo.

7. Drvopleň obecný

Svou nevýraznou kresbou a zbarvením připomíná kůru stromů.

8. Housenka drvopleně obecného

Malé housenky se živí lýkem, žijí tedy těsně pod kůrou, a teprve později se živí dřevem a vyhlodávají hlubší a široké chodby, z nichž vyhazují ven piliny a trus. Žije-li v slabším kmeni současně více housenek, mohou strom zahubit.

9. Hlemýžď zahradní

Se svou velikostí 40–50 mm je to jeden z největších ulitnatých plžů žijících v České republice. Má žlutohnědou, tmavě hnědou nebo bílou schránku s tmavými pásy. V přírodě se dožívá přibližně šesti let, v zajetí až deseti až dvanácti. Vyskytuje se v křovinách a hájích, ale často i v zahradách. Zimu přečkává vytvořením vápenatého „víčka“.

10. Páskovka hajní

Někdy také hlemýžď hajní. Je jedním z nejčastějších druhů zemních šneků v Evropě. Vyskytuje se v Evropě, ale i v Severní Americe. Živí se především rozkládajícími se a stárnoucími rostlinami. Jedná se o hermafrodita, nicméně k produkci oplodněných vajíček se musí spářit.

11. Zlatohlávek zlatý

V Česku je nejhojnějším druhem zlatohlávka. Barevně je velmi proměnlivý, krovky mívá kovově zelené, zlatozelené, fialové, načervenalé nebo bronzové. Občas se docela maskovaně zahrabou do země v případě nebezpečí. Larva zlatohlávka má tvar písmene C.

12. Číhalka obecná

Druh s lokálním výskytem. Vytvoří se v tlejícím dřevě na stinných lesních okrajích.

13. Včela medonosná

Svá hnízda staví na chráněných místech, přičemž jsou jednotlivé plásty umístěny vedle sebe. Mezi ostatními druhy včel je nejvíce hospodářsky využívána.

14. Sršeň obecná

Dosahuje délky 18–35 mm. Jed sršně je poměrně slabý, zejména v porovnání se včelím jedem, avšak způsobuje člověku značnou bolest. V průměru může hnízdo měřit až 80 cm.

15. Skákavka pruhovaná

Dosahuje délky 5–7 mm. Na široce seřízlém okraji hlavohrudi má umístěnou soustavu osmi nápadně velkých očí. Velice dobře vidí a živě reaguje na vizuální podněty ve svém okolí.

16. Mravenec černolesklý

Je smolně černý a velice lesklý mravenec. Má velkou hlavu, která je vzadu hluboce vykrojena. Charakteristicky zapáchá a je označován jako pěstitel hub, stavějící si kartonová hnízda.

17. Červ

Obecně a v populárně naučné literatuře výraz červ označuje živočichy drobného vzrůstu, kteří mají takzvané červovité tělo, tj. tělo, které je protáhlého tvaru, je bez kostí a bez končetin.

18. Zavíječ zimostrázový

V ČR napadá keře zimostrázu a brsleny. Housenky tohoto motýlka východoasijského původu konzumují listy i čerstvé letorosty zimostrázu až na silnější větve.

19. Slepýš křehký

Je představitel beznohých ještěřů. Dorůstá obvykle délky 30 cm, maximálně do 45 cm.

20. Larva zlatohlávka zlatého

Larva zlatohlávka má tvar písmene C, má velmi malou hlavu i končetiny. Larvy zlatohlávka zlatého žijí v trouchnivějícím dřevě, v pařezech, v tlejícím listí, na hnojištích či v kompostech, kde se krmí organickým materiálem a kde též přezimují. Kuklí se v červnu nebo v červenci. Dospělí brouci vylétávají na konci jara.

ROSTLINY

1. Sedmikráska chudobka

Chudobka je užívána od středověku jako léčivá bylina v tradiční medicíně. Sedmikráska chudobka je nízká rostlina zřídka přesahující 10 cm.

2. Pampeliška (smetánka lékařská)

Jde o běžné rostliny s nápadnými žlutými květenstvími, tzv. úbory, které se posléze mění v plodenství ochmýřených nažek. Rostou obecně na loukách, u cest a na trávnících, kvetou zpravidla od dubna do června a někdy znovu na podzim.

3. Jetel luční

Je deset centimetrů až metr vysoká, vytrvalá, dvouděložní bylina z čeledi bobovitých. Tato bylina v půdě vytváří mohutný kořenový systém. Základem je hlavní kořen, který proniká hluboko do půdy, až do dvou metrů. Z něho vyrůstá listová růžice, z které vystupují přímé větvené lodyhy.

4. Orlíček obecný

Jedná se o vytrvalou rostlinu dorůstající nejčastěji výšky 30–60 cm s krátkým silným oddenkem. Orlíček obecný roste téměř po celé Evropě. Je jedovatý.

5. Kostival lékařský

Je léčivá rostlina z čeledi
brutnákovitých. Lidově se této
rostlině říká také medunice,
černý kořen, volský jazyk, lupen
sladký nebo kobylí mléko.
Kostival lékařský je 60-100 cm
vysoká vytrvalá bylina.

6. Zvonek rozkladitý

Dvouletá, někdy až vytrvalá bylina,
vysoká zpravidla 25–70 cm. Lodyha
je hranatá až oblá, lysá nebo
chlupatá, rozkladitě větvená. Lodyžní
a přízemní listy jsou odlišné.

7. Kakost smrdutý

Je nižší až středně vysoká, jednoletá nebo ozimá, pronikavě páchnoucí bylina z čeledi kakostovitých. Rozmnožuje se pouze generativně semeny. Lidově je nazývána též čapí nůsek, čapina, kyčník nebo jako ostatní druhy tohoto rodu stinkovo koření a muškát.

8. Svízel vonný

Je lesní bylina, dříve využívaná hojně v lékařství a léčitelství. Používanou částí rostliny je čerstvá nebo sušená nať, sbíraná v době květu. Sušit musíme pomalu při teplotě nepřesahující 35 °C.

9. Zběhovec plazivý

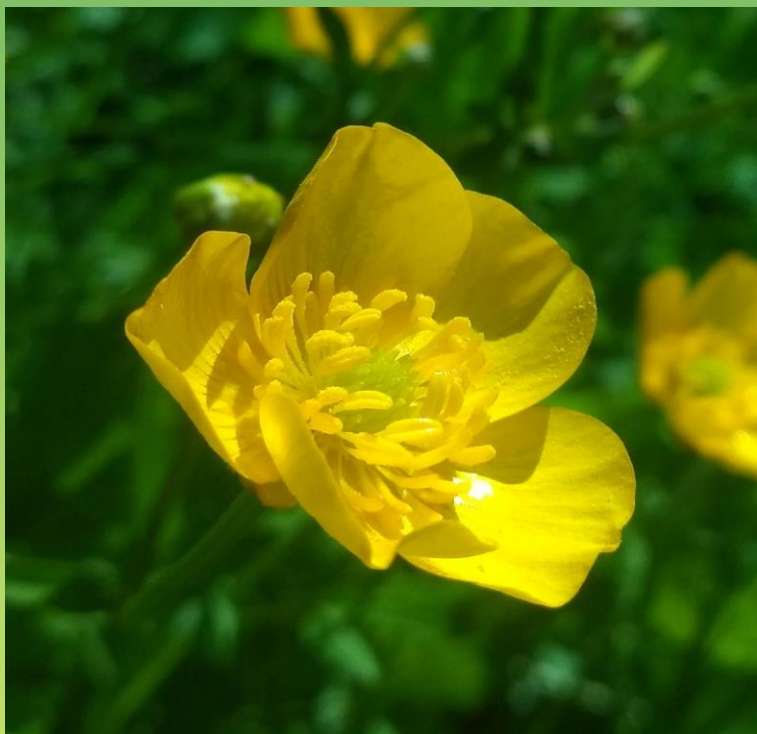
Roste na loukách, v lesích nebo na skalce. Květy mají modrofialovou až fialovou barvu. Používá se v lidovém léčitelství na astma nebo na urychlení hojení, při chrapotu nebo bolestech v krku. Někdy se pěstuje jako okrasná rostlina.

10. Kokořík mnohokvětý

Je lesní bylina původem z Eurasie. Vysoká 30-90 cm. Listy jsou zelené, hladké, 15 cm dlouhé a 7 cm široké, střídavě uspořádané ve dvou řadách.

11. Pryskyřník prudký

Je jedovatá, vytrvalá a středně vysoká bylina z rodu pryskyřník, je jedním z nejběžnějších druhů pryskyřníků v ČR. Jedná se o vytrvalou rostlinu dorůstající nejčastěji výšky 20–100 cm s velmi krátkým nebo prodlouženým oddenkem, cca 1–10 cm dlouhý.

12. Ptačinec hajní

Jedná se o trsnatou rostlinu s tenkým plazivým oddenkem, která dorůstá výšky 20-60 cm. Má oblou, tenkou lodyhu, lámavou v uzlinách, která je minimálně ve spodní části chlupatá.

13. Kohoutek luční

Je dvouletá až vytrvalá, planě rostoucí rostlina, vysoká čtvrt až půl metru a kvetoucí v letních měsících střapatými růžovými květy. Ze čtyř druhů rodu kohoutek rostoucích v české přírodě je jediným původním druhem. Jak napovídá druhové jméno „luční“ dává bylina přednost lučním porostům.

14. Pomněnka bahenní

Pomněnka bahenní dorůstá výšky 50–80 cm. Listy mají eliptický tvar a mohou být chlupaté. Koruna je kolovitá a má světle modrou barvu. Kvetou od května do září.

15. Rozrazil rezekvítek

Lidově bouřka, bezvršec či žabí očko, je vytrvalá bylina, která v létě kvete modrými květy. V Česku se jedná o hojný druh. Rozrazil rezekvítek dorůstá výšky 10 až 50 cm.

16. Barborka obecná

Je žlutě kvetoucí plevelná bylina střední velikosti z čeledě brukvovitých. Roste na vlhkých lukách, podél říčních břehů, silnic. Preferuje slunce, úrodné hlinité a jílovité zeminy, kde dosahuje největších rozměrů. Na suchých, méně výživných půdách a přistíněných místech vyrůstá drobná.

17. Hluchavka bílá

Je léčivá rostlina z čeledi hluchavkovitých. Hluchavka bílá je vytrvalá bylina, dorůstá výšky 30 – 50 cm. Hluchavka bílá patří mezi plevelné rostliny a je rozšířená po celé Evropě.

18. Řepík lékařský

Celá rostlina je tmavě zelená s četnými měkkými chlupy. Měkkými chloupky pokryté plody rostliny se přichytávají na jakékoliv zvíře nebo osobu, která přichází do styku s rostlinou. Květy mají kořeněnou vůni, připomínající meruňky.

19. Kopřiva dvoudomá

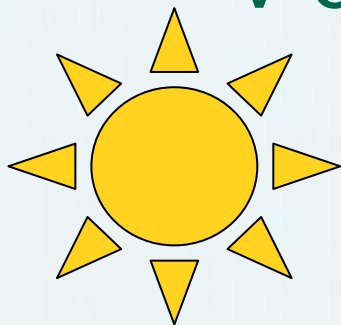
Je v Česku nejznámější a nejrozšířenější zástupce rodu kopřiva. Ve střední Evropě je v současné době vnímána jako expandující druh. Je ale také široce využívána jakožto léčivá bylina či jako důležitá část potravy kachňat či housat při malochovu této drůbeže.

20. Přeslička rolní

Přeslička rolní je vytrvalá, výtrusná bylina vysoká nejčastěji 10–70 cm. Při sběru nati přesličky rolní hrozí zejména záměna se vzhledově podobnou, avšak jedovatou přesličkou bahenní.

Foceno 2. 6. - 4. 6. 2021.
V okolí Brandýsa nad Orlicí.

Aneta Bienová

